

Het gebruik van 'n anthelminticum (Combantrin) bij een smaragdhagedis (*Lacerta viridis*)

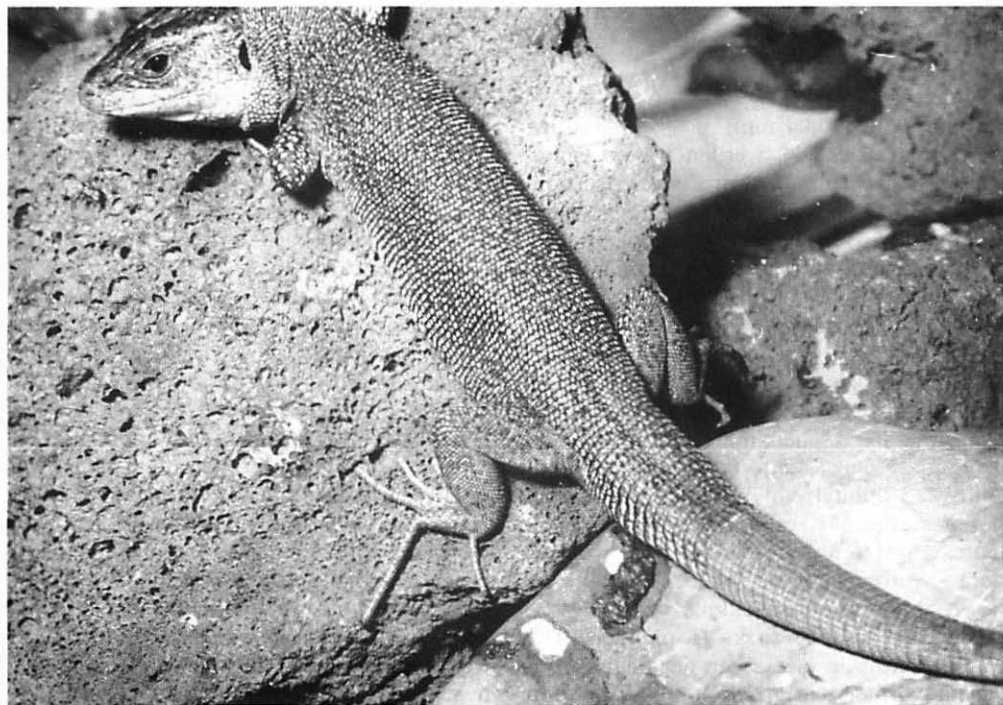
A. van Hecke
Eglantierlaan 39,
2630 Aartselaar, België.

Ingezonden juni 1973. Beschreven wordt hoe een smaragdhagedis, waarbij parasitaire wormen waren vastgesteld, met succes daartegen werd behandeld. Voor het nodige onderzoek werd gebruik gemaakt van de diensten van de destijds in België bestaande Werkgroep Toegepaste Terrariumkunde, die over laboratoriumfaciliteiten beschikte. Dr. P. Zwart te Utrecht was zo welwillend, het artikel kritisch door te nemen. Zijn adviezen over de redactie hebben het artikel zijn huidige vorm gegeven.
Inhoudsoverzicht: Inleiding - diagnose - behandeling in het quarantaineterrarium - besluit.

INLEIDING

Gedurende de zomer verbleven mijn tien smaragdhagedissen in hun buitenterrarium (240 x 130 x 60 cm). Aangezien ik mijn reptielen geen winterslaap laat houden, plaatste ik ze op 28 september 1972 in quarantaine, alvorens ze in het huiskamerterrarium met een Middellandse-Zee klimaat en bijpassend biotoop onder te brengen. Tijdens deze quarantaine werd mijn aandacht getrokken door een mannetje. Dit dier weigerde elk aangeboden insect. Verder maakte hij een zeer apathische indruk; een ongewoon iets bij dit exemplaar dat steeds alle overige smaragdhagedissen had gedomineerd.

Lacerta viridis. Foto: Van Meeuwen.

DIAGNOSE

Mijn eerste vermoeden was, dat hij te laat (28 september 1972) uit het buitenterrarium was gehaald en zich reeds in de beginfase van de winterslaap bevond. Dezelfde indruk had ik trouwens eveneens van de andere exemplaren, zij het dan in veel mindere mate.

Gezien de apathie en het weigeren van voedsel was een tweede mogelijkheid dat de smaragdhagedis lijdende was aan een worminfectie.

BEHANDELING IN HET QUARANTAINETERRARIUM

Tijdens de eerste quarantaineday werd de desbetreffende hagedis een warm Neguvonbad gegeven (32° C; 0,5 koffielepel op 5 liter water). Het dier had een lengte van 32 cm (snuit-staartpunt) en, op 28 september 1972, een gewicht van 48 gram.

Eerste faecesonderzoek: 8 oktober 1972. De faeces bleken abnormaal te zijn, namelijk vloeibaar, wit-grijs van kleur. Onderzoek gaf het volgende resultaat:

wormeieren (grootte 0,06 x 0,04 mm)
diarrrheeverwekkende bacteriën : negatief
wormen : negatief
wormeieren

(grootte 0,06 x 0,04 mm) : positief.
Op 13 oktober 1972 werden twee wasmotrupsen ondergedompeld in Combantrin orale suspensie en aan de hagedis gevoerd. Combantrin (van Pfizer) is een nieuw antihelminthicum (wormbestrijdingsmiddel), en bedoeld voor de behandeling van besmettingen door *Enterobius vermicularis* (oxyurose) en *Ascaris lumbricoides* (ascaridiose) bij kinderen en volwassenen. Het is een geel, gekristalliseerd en smaakloos zout en oplosbaar in water. Scheikundig wordt het aangeduid als het 1,4,5,6-tetrahydro-methyl-2-(trans-2(2 thionyl)-vinylpyrimidine zout van het pamoïnezuur, of kortweg als pyrantel-pamoaat. Het produkt verlamt de wormen door neuromuskulaire blokkering, en bewerkt aldus hun uitscheiding.

Tweede faecesonderzoek: 15 oktober 1972. Er werden in de faeces van deze datum wederom wormeieren (grootte 0,09 x 0,06 mm)

gevonden.

Gelet op de vlotte opname van Combantrin (aan de orale suspensie is een caramelsmaak toegevoegd) werd het middel nu rechtstreeks aan de smaragdhagedis toegediend. Door de bek met een tandenstoker voorzichtig te openen, kon met een pipet één druppel Combantrin worden gegevens.

Vervolgens werd op 24 oktober 1972 vastgesteld dat het dier zeer goed wilde eten. Zijn enigszins gedaalde gewicht (45 gram) herstelde zich langzaam weer.

Derde faecesonderzoek: 25 oktober 1972. Er werden geen wormeieren gevonden. Wel waren er een levende en een dode worm aanwezig. In eerste instantie werd gedacht aan *Ankylostoma duodenale*, maar blijkens mededelingen van Dr Z w a r t komt deze soort wel voor bij mensen, mensapen en honden, maar niet bij reptielen.

Op 28 oktober 1972 werd nogmaals één druppel Combantrin gegevens.

Vierde faecesonderzoek: 30 oktober 1972. Er werden noch wormen, noch wormeieren gevonden. Ook bloed kon niet in de ontlasting worden aangetoond.

BESLUIT

Na een quarantaineperiode van 36 dagen, tijdens dewelke de smaragdhagedis met succes werd ontwormd, werd het dier op 2 november 1972 in het huiskamerterrarium (200 x 170 x 80 cm diep) geplaatst. Aangezien bovenbeschreven faecesonderzoek het eerste van dien aard bij deze hagedis was, kon de oorzaak van de besmetting moeilijk worden achterhaald. Geschiedde de besmetting in de natuur en was het dier aldus, sinds zijn aankoop op 15 juli 1971, in staat met deze besmetting van wormeieren te leven tot het ogenblik van vaststelling op 8 oktober 1972, of was de besmetting eerst tijdens het verblijf in het buitenterrarium opgetreden? (Dat laatste lijkt misschien waarschijnlijker, als het betroffen exemplaar, toch een van de sterkere individuen, inderdaad het enige besmette exemplaar was.)

Hoe het zij, een nauwkeurige behandeling en controle gedurende meer dan een maand werd beloofd met een nu gezonde smaragdhagedis.